

RECENZIE ČLÁNKOV

B. Kováč: K problematike potenciálu územia s. 3

Článok predstavuje príspevok do diskusie k mimoriadne aktuálnej problematike súčasného územného plánovania dotýkajúcej sa priestorových potenciálov na rôznych hierarchických úrovniach. Reflektuje zložitú túto diskusiu a chýbajúcu teoretickú bázu na poli urbanizmu pre územnoplánovacie regulačné zásahy smerujúce k udržateľnému potenciálu územia. Článok ukazuje potrebu ďalšej diskusie pri riešení inštitucionálnej úlohy predovšetkým v chápaní pojmov limit a potenciál s adjektívami "relatívny, reálny a absolútny".

Doc. Ing. arch. Maroš Finka, PhD.

F. Trnkus: Úloha dominant ako artefaktov orientácie a identity vnútromestskej štruktúry s. 5

Článok naznačuje výstupy grantového projektu VEGA č. 1/4161/97, ktorý sa zameriaval na objasnenie a tvorivé usmernenie jednej, v súčasnosti najnedocenennejšej oblasti urbanistickej tvorby v našich podmienkach. Danú problematiku analyzuje a rieši

a) hodnotením úlohy a účinnosti dominant vo vybraných mestách na základe originálnej metodiky, opretej o sústavu kritérií,

b) experimentálnym modelovým riešením ťažiskových priestorov s výstupom do formulovania tvorivých zásad overených metódou priestorovej endoskopie,

c) exaktným hodnotením farebnosti na princípe Colour Science. Dosažené výsledky demonštrované na medzinárodných vedecko-odborných podujatiach a v rade publikácií znamenajú významné prehĺbenie riešenej problematiky, potvrdené i Certifikátom VEGA.

Prof. Ing. arch. Tibor Alexy, DrSc.

T. Alexy: Urbanistická rekonštrukcia s. 8

Článok predstavuje výstup grantovej úlohy, zostavenej ako obsahovo-metodická báza pre výučbu nového predmetu Urbanistická rekonštrukcia. Vystihuje aktuálnu potrebu zhodnocovania zdedenej podstaty urbanistickej štruktúry v dôsledku nových požiadaviek spoločnosti.

Práca objasnením vnútornej podstaty kauzality tohto procesu vytvára východiskovú bázu pre pochopenie a pozitívne odborné usmernenie tvorivých vstupov do problematiky urbanistickej rekonštrukcie. Vývoj a premena urbanistickej štruktúry sú metodicky a obsahovo sledované v rovine vývojovo-transformačného procesu.

Výstup grantovej úlohy predstavuje odborné i vedecky vysoko kvalifikované pôvodné tvorivé dielo, ktoré splnilo sledované ciele. Je osobitným prínosom pre vedeckú, teoretickú a aplikačnú prax tak v oblasti legislatívno-plánovacej, tvorivej i pedagogickej, najmä pre výučbu predmetu Urbanistická rekonštrukcia na architektonických školách.

Prof. Ing. arch. Ján Antal, CSc.

L. Vitková: Ekonomía rozvoja miest a ich častí s. 12

Autorka sa zaoberá témou, ktorá je pre väčšinu architektov-urbanistov v procese tvorby okrajovou záležitosťou. Návrh využitia územia (funkčný, priestorový, prevádzkový) má spĺňať nielen estetické, ekologické a etické parametre, ale má byť súčasne ekonomický a efektívny (5x E). L. Vitková sa pritom nezaobrá len štandardnou ekonomikou, ktorá prezentuje využitie územia prostredníctvom urbanistických ukazovateľov a bilancií, ale všíma si najmä ekonomickú efektívnosť návrhu z pohľadu miery ziskovosti finančných investícií do územia. Článok podčiarkuje skutočnosť, že hodnota územia neustále stúpa a preto rastú požiadavky aj na ekonomicky efektívne využitie. A to nielen z pohľadu priamych nákladov, ale tiež z hľadiska dlhodobých časových horizontov. Aj keď treba zdôrazniť, že tento aspekt nie je jediný v trhovej spoločensko-ekonomickej formácii, je však dôležitým parametrom urbanistickej tvorby a mal by byť výbavou schopnosti každého architekta-urbanistu.

Doc. Ing. arch. Bohumil Kováč, PhD.

A. Sopiřová: Urbanistické súvislosti sídelného a mikroregionálneho rozvoja územia s. 18

Riešiteľský kolektív skúmal súčasné a očakávané dopady transformačných procesov na vzťahy a väzby v území na úrovni regionálnej a sídelnej štruktúry.

Myšlienky združovania obcí do mikroregiónov vznikajú na jednej strane v obecných samosprávach tých obcí, ktoré nie sú schopné individuálne zvládnuť niektoré problémy, na strane druhej v istých radoch podnikateľov alebo mimovládnych inštitúcií, ktoré majú záujem presadiť v danom území svoje aktivity.

Proces združovania obcí do mikroregiónov je dnes v štádiu vývoja a tvorí sa na základe ekonomických a spoločenských podmienok, s cieľom hospodársky pozdvihnúť vidiek (mobilizácia vnútorných možných zdrojov, rozvoj dopravy a technickej infraštruktúry).

Politika mikroregiónov je na Slovensku zameraná na rozvoj sídelnej štruktúry s cieľom oživiť hospodárstvo a vylepšiť demografickú štruktúru obyvateľstva, využiť prírodné zdroje a kultúrne dedičstvo, vylepšiť ekológiu, infraštruktúru a posilniť vzdelanosť v danej oblasti. Vývoj mikroregiónov je legislatívne podporený novelou Stavebného zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, s účinnosťou od 1. 8. 2000, napríklad v tom, že umožňuje spracovať jeden územný plán pre viac obcí. Takto vznikla šanca pre malé obce, ktorým podnes chýbajú finančné zdroje na vypracovanie územno-plánovacieho dokumentu.

Téma predmetnej úlohy je aktuálna, preto odporúčam, aby sa s touto problematikou oboznamovala širšia odborná i laická verejnosť.

Ing. arch. Ernest Nagy, PhD.

J. Brath: Rekreačné priestory v obytných súboroch

s. 24

Príspevok na vymedzenej ploche prezentuje rozpracovanosť subtémy grantovej výskumnej úlohy "Teoretické a koncepcné hľadiská architektonicko-urbanistickej reštruktúracie obytného prostredia" v štádiu skúmania a riešenia otázok tvorby rekreačných priestorov. V úvodnej časti autor spresňuje predmet skúmania, formuluje ciele a naznačuje oblasti, ktoré súvisia so zásadami komplexnosti prístupu v tvorbe a dotváraní obytných súborov (OS) aj z hľadiska organickej implementácie činností rekreácie. Objasňuje ideový a ekonomický a zdôrazňuje kultúro-творivý význam rekreačných priestorov v OS.

V analytickej časti triedi hlavné problémy OS najmä z aspektov: nejasnosti vo výtvarno-priestorovej organizácii, nedostatočnej hierarchizácie priestorov a ich diferenciácie, nedostatočnej skladby a druhovosti bytov, nejasnosti členenia OS a ich častí z dôvodov schematickeho aplikovania princípu hierarchie na všetky druhy občianskej vybavenosti. Rozoberá i otázku problému nedocenenia tvorby a realizácie extenzívne urbanizovaného prírodného prostredia z hľadiska komplexnosti OS. K jednotlivým aspektom prikladá námety na elimináciu vplyvov nedostatkov a zdôrazňuje potrebu riešenia malých architektonických foriem v rekreačných priestoroch a odporúča diferencovaný prístup v ich členení podľa hľadiska veku užívateľov.

Záver príspevku systemizuje odporúčania a námety riešenia v tézach podľa skupín, z ktorých podľa autora sa javí dôležité presadzovať: úsilie dôsledného previazovania funkcií obytnej zóny, skúmanie kontaktov bývania s vonkajším prírodným prostredím, dôsledný urbanistický prístup v riešení dopravy OS, interdisciplinárny prístup a mnohé ďalšie.

Z polohy recenzenta chcem konštatovať, že dokumentácia príspevku vo vzťahu ku grantovej výskumnej úlohe dokladá predpoklady splnenia stanovených cieľov a naznačuje previazanosť výskumu na dlhodobé trendy vývoja danej oblasti. Z hľadiska komplexnosti prístupu by sa v ďalšom dalo očakávať premietnutie procesov spoločenskej transformácie a ich dôsledkov na štruktúrlnu urbanistickú premenu mestského obytného prostredia.

Doc. Ing. arch. Peter Kardoš, PhD.

J. Čúrna: Fenomén voľného času a rekreácie v procese formovania mestskej štruktúry

s. 30

Článok prináša základnú charakteristiku inštitucionálneho projektu FA STU v Bratislave č. 14/99. Fenomén voľného času a rekreácie v procese formovania mestskej štruktúry (autor J. Čúrna a kolektív). Vedecko-výskumný projekt analyzuje pre súčasný spoločenský vývoj veľmi aktuálnu problematiku "voľného času" v rámci sídelného útvaru aj v rámci urbanisticko-architektonických súborov. Naplnenie potreby vidí v súčinnosti hmotovo-priestorovo-funkčných a prírodných fenoménov. Osobitne sleduje účinnosť ťažis-

kových aktivít s dôrazom na prehodnocovanie historickej štruktúry, ktorá svojou špecifickou funkčnou a prostredovou účinnosťou preberá dominantnú úlohu v zabezpečovaní nárokov na voľný čas v úzkej väzbe na diferencovaný cestovný ruch. Dosiahnuté výstupy otvárajú nové pohľady v tejto špecifickej problematike urbanizácie našich miest.

Prof. Ing. arch. Tibor Alexy, DrSc.

L. Lešinská: Terminologický slovník / Krajina a tvorba krajiny

s. 37

Príspevok sa odvíja od úvodného projektu inštitucionálneho výskumu zameraného na terminologickú problematiku. Čitateľa neinformuje o výsledkoch výskumu, ale o základnom všeobecne uznávanom chápaní inštrumentária, ktoré sa pri budovaní terminologického slovníka používa. Je škoda, že autorka nezasadzuje vysvetlenia do kontextu metodiky spracovania výskumnej úlohy, ktoré by sa dalo očakávať. Článok sa tak stáva čisto informatívnym a neprináša nové poznatky z riešenia výskumnej úlohy vo väzbe, na ktorú bol spracovaný.

Doc. Ing. arch. Maroš Finka, PhD.

E. Putrová: Terénne úpravy

s. 34

Modelovanie terénu - terénne úpravy je významnou súčasťou riešenia voľného priestoru súvisiaceho s architektonickými objektmi (záhrada rodinného domu, obytný vnútroblok alebo okolie objektu). Samostatnou úlohou sú terénne úpravy pri rekonštrukcii existujúcich parkov, záhrad, prípadne priamo pri ich založení.

Autorka v článku upozorňuje na všetky hľadiská pri výstavbe terénnych úprav tak, aby tento vedecký príspevok ukázal cestu od zákonitostí tvorby až po realizáciu terénnych úprav (funkčné, estetické a konštrukčno-ekonomické aspekty).

Vidíme, že v zahraničných dielach aj nižšej architektonickej kvality je možné dosiahnuť podstatne vyšší estetický účinok práve dôsledným parkovým doriešením (terén, vegetácia, vodný prvok atď.) a udržovaním voľného priestoru v okolí budovy.

Naopak, u nás bude rásť tlak na dodatočné terénne a parkové dotvorenie vo vnútorných priestoroch blokov a medziblokových priestorov obytných súborov z posledných desaťročí, ako aj iných verejných a poloverejných priestorov miest a dedín.

Článok Ing. arch. Evy Putrovej, CSc. Terénne úpravy je prínosom vo vedeckom a aplikačnom zhodnotení vybranej architektonicko-krajinárskej témy, ktorá má síce veľmi špecifické zameranie, ale má veľký dosah na úroveň vnímania mestského priestoru. Hlavnou kvalitou stále je rozšírenie vedeckej zložky až do realizačných dôsledkov, detailov v riešeníach.

Navrhoval by som článok doplniť ilustráciami.

Ing. arch. Karol Kattoš, CSc.